

Stiftelsesklagenemnda

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse i sak 2017/0359

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse av krav fremsatt 9. november 2017 fra Advokatfirmaet B på vegne av stiftelsen A om dekning av sakskostnader etter bestemmelsen i lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 36.

Kravet har sitt grunnlag i omgjøring av vedtak fra Stiftelsestilsynet. Vedtak fattet 9. juni 2016 av Stiftelsestilsynet ble omgjort av Stiftelsesklagenemnda ved vedtak 20. oktober 2017 (saksnummer 2017/0010). Spørsmålet i saken er om vilkårene for dekning av sakskostnader etter forvaltningsloven § 36 er oppfylt.

1. Stiftelsesklagenemndas kompetanse og sammensetning

Stiftelsesklagenemndas kompetanse er fastsatt i lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven) § 7a. Etter bestemmelsens femte ledd sammenholdt med forarbeidene til lovbestemmelsen, jf. Prop. 12 L (2014–2015) kap. 7, avgjør Stiftelsesklagenemnda krav om dekning av sakskostnader etter forvaltningsloven § 36 blant annet der hvor nemnda har fattet endelig vedtak i klagesaken.

Ved Stiftelsesklagenemndas behandling og avgjørelse av sakskostnadskravet deltok leder Hanne Ombudstvedt og medlemmene Caroline D. Ditlev-Simonsen og Henning Sollid.

2. Sakens bakgrunn

I vedtak 20. oktober 2017 omgjorde Stiftelsesklagenemnda Stiftelsestilsynets vedtak av 9. juni 2016 slik at Stiftelsen A kan omdannes til opphør.

Et sentralt forhold i vedtaket av 20. oktober 2017 var at C (nå D), med virkning fra 1. januar 2010, overtok ansvaret for stiftelsens drift, jf. avtale av 10. desember 2009 benevnt "*Avtale om overdragelse av virksomhet, Konsolideringsavtale – Stiftelsen [A]*". Avtalen ble inngått på bakgrunn av den statlige museumsreformen. Hovedinnholdet i avtalen er i korte trekk:

- C overtar det faglige, administrative og økonomiske ansvaret for driften av A, herunder er C ansvarlig for alle løpende utgifter knyttet til virksomheten og mottar alle inntekter til virksomheten.
- Stiftelsens eiendeler, bygninger, samlinger og tekniske anlegg overføres ikke, men stilles til disposisjon for C som har ansvar for drift og vedlikehold.
- Statlig og kommunal økonomisk støtte overføres til C.
- Stiftelsen og stifterne skal støtte C og dets stedlige personale i utvikling og gjennomføring av virksomhet innenfor As virksomhetsplan og budsjett.

Postadresse

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Tlf.: 55 19 30 00

E-post: post@kofa.no

3. Rettslig grunnlag for vedtaket

Forvaltningsloven § 36 første ledd gir hjemmel for dekning av nødvendige og vesentlige kostnader påløpt i forbindelse med selve klagebehandlingen. Bestemmelsen lyder:

«Når et vedtak blir endret til gunst for en part, skal han tilkjennes dekning for vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket, med mindre endringen skyldes partens eget forhold eller forhold utenfor partens og forvaltningens kontroll, eller andre særlige forhold taler mot det.»

Etter forvaltningsloven § 36 tredje ledd er det klageinstansen som skal behandle spørsmålet om det offentlige skal dekke privat parts sakskostnader med mindre underinstansen har truffet nytt vedtak i saken. I Prop. 12 L (2014–2015) *Endringer i stiftelsesloven* (stiftelsesklagenemnd) står det i kapittel 7:

«For de tilfellene hvor Stiftelsesklagenemnda fatter endelig vedtak i klagesaken, eller hvis den omgjør et vedtak i medhold av forvaltningsloven § 35, følger det av forvaltningsloven § 36 at det er Stiftelsesklagenemnda som skal fatte avgjørelse om sakskostnadene i første instans.»

Etter stiftelsesloven § 7a femte ledd andre setning kan nemndas avgjørelser om sakskostnader ikke påklages. I Prop. 12 L (2014–2015) står det i kapittel 7:

«Hensynet til nemndas uavhengighet tilsier også at departementet ikke bør kunne overprøve nemndas vurdering av sakskostnadskravet.»

4. Klagers anførsler

I søknaden av 9. november 2017 fremsettes det krav om dekning av advokatutgifter på kroner 69 350, i tillegg til en reiseregning på kroner 1722 og kroner 22,96 i omkostninger ved utskrift fra Eiendomsregisteret. Vedlagt søknaden følger en timeliste som viser at advokaten har brukt totalt 42,25 timer på saken mellom vedtaket fattet av Stiftelsestilsynet 9. juni 2016 og den 9. november 2017, tidspunktet da kravet om sakskostnader ble fremmet. Timeprisen er oppgitt å være kroner 1900. Timelisten inneholder i tillegg timer fra tiden mellom 6. januar 2016 og 2. mai 2016. Advokaten har imidlertid opplyst at det bare er timer fra og med 28. juni 2016 som gjelder klagesaken, og at timer fakturert før dette ikke kreves dekket. Videre er det oppgitt 4 timer fra tiden mellom 7. juli og 9. november 2017 som ikke er fakturert og som ifølge advokatens brev ikke kreves dekket.

I timelisten er det blant annet åtte timer oppgitt som tid medgått til reise til X, inkludert møte og befarings.

Advokaten skriver på vegne av klager at Stiftelsestilsynet har krevet en omfattende dokumentasjon i forbindelse med behandling av søknaden, og at klagesaken har påkrevd en grundig gjennomgang av de faktiske forhold i saken vedrørende regnskapene og aktivpostene i stiftelsen. Det er anført at det var nødvendig for advokaten å reise til X for å

befare deler av stiftelsens eiendommer, avholde møte med stiftelsens styre m.m (26. september 2016).

5. Ytterligere opplysninger fra Advokatfirmaet B

Stiftelsesklagenemndas sekretariat henvendte seg til advokaten per brev av 11. januar 2018, der det ble bedt om en nærmere redegjørelse for nødvendigheten av reisen til X, og møtet og befaringen som ble avholdt der. Videre ba sekretariatet om en nærmere spesifisering av flere poster i timelisten, som grunnlag for å vurdere om kostnadene har vært «nødvendige» og om de er knyttet til klagen og klagebehandlingen.

Advokaten besvarte henvendelsen ved brev av 23. januar 2018. Reisen, møtet og befaringen i X ble her begrunnet med at det fremgikk av Stiftelsestilsynets avslag og etterfølgende korrespondanse med tilsynet at tilsynet «*hadde problemer med å få tak i de faktiske forhold som begrunnet søknad om opphevelse*». Som dokumentasjon har advokaten vedlagt e-postkorrespondanse med Stiftelsestilsynet fra begynnelsen av september 2016, der Stiftelsestilsynet stilte spørsmål knyttet til en konsolideringsavtale mellom C og stiftelsen. I tillegg ba Stiftelsestilsynet om en oversikt over stiftelsens eiendeler. Advokaten fremholder i brevet av 23. januar 2018 at han i samråd med klienten fant det nødvendig å foreta en nokså grundig redegjørelse overfor tilsynet vedrørende eiendomsforhold og museumsdriften i X og Y kommuner. I denne sammenheng fant de det nødvendig å avholde et møte i X med blant annet en befarer av E kanal.

Om de enkelte poster som advokaten var bedt om å spesifisere, har han forklart at tiden har medgått til en gjennomgang av Stiftelsestilsynets vedtak og en del andre dokumenter, og telefonkontakt med kontaktpersonene i D og arbeid knyttet til Stiftelsestilsynets e-post i september, nevnt ovenfor. I tillegg kommer utarbeidelse av et forslag til representasjonsfullmakt for kommunene slik at disse kunne gjøre disposisjoner knyttet til stiftelsens aksjer i D, svar på en ny e-post med spørsmål fra tilsynet, gjennomgang av Stiftelsestilsynets innstilling i klagesaken, utarbeidelse av brev til Stiftelsesklagenemnda og vurdering av om det var nødvendig med ytterligere henvendelser til Stiftelsesklagenemnda i samråd med revisor.

6. Stiftelsesklagenemndas vurdering av kravet

Innledning

I denne saken er det vesentlige og nødvendige utgifter i tidsrommet mellom vedtaket i Stiftelsestilsynet 9. juni 2016 og omgjøringsvedtaket i Stiftelsesklagenemnda 20. oktober 2017 som kan kreves dekket i henhold til forvaltningsloven § 36.

Stiftelsesklagenemnda har fått tilsendt en spesifisert timeliste fra Advokatfirmaet B, i tillegg til to brev. Det siste brevet inneholdt en nærmere redegjørelse for deler av tidsbruken.

Timelisten inneholder totalt 42,25 timer fra 9. juni 2016 til 20. oktober 2017, men det fremgår av kravet at bare timer fra og med 28. juni 2016 kreves dekket. Dette utgjør totalt 35,5 timer.

Stiftelsesklagenemndas nærmere gjennomgang av timelisten og de tilknyttede brevene viser at timene hovedsakelig er medgått til følgende arbeid:

- Kontakt med klient
- Gjennomgang av Stiftelsestilsynets vedtak
- Reise til X med møte og befaring av eiendeler
- Arbeid med svar på spørsmål fra Stiftelsestilsynet
- Utarbeidelse av et forslag til en fullmakt
- Svar på en ny e-post med spørsmål fra Stiftelsestilsynet
- Gjennomgang av Stiftelsestilsynets innstilling i klagesaken
- Utarbeidelse av brev til Stiftelsesklagenemnda
- Vurdering i samråd med revisor av om det var nødvendig med ytterligere henvendelser til Stiftelsesklagenemnda.

Partens egne kostnader

Det fremgår av sakens dokumenter at det er selskapet D som er registrert som klient og som har dekket kostnadene i saken, og ikke stiftelsen selv.

I forvaltningsloven § 36 heter det at «[n]år et vedtak blir endret til gunst for en part, skal han tilkjennes dekning for vesentlige kostnader». Høyesterett har i Rt-2015-289, i relasjon til ligningsloven § 9-11, oppstilt et vilkår om at kostnadene må være skatteyters (partens) egne kostnader. Høyesterett fremholdt at det var ønsket om å likestille ligningsforvaltningen med den øvrige forvaltningen i spørsmålet om sakskostnader som var bakgrunnen for ligningsloven § 9-11, og avgjørelsen må derfor anses som relevant i relasjon til forvaltningsloven § 36, jf. også Lovavdelingens uttalelse i JDLOV-2017-2651.

Rt-2015-289 gjaldt spørsmål om skatteyter kan kreve dekning for sakskostnader som er påløpt for å få endret ligningen dersom det ikke er skatteyter som har hatt disse kostnadene. I avgjørelsens premiss 25 og 26 heter det:

«Det vil for eksempel være situasjonen der det, som her, er et rettssubjekt med egeninteresse i utfallet av saken som har betalt advokatsalærene. I dette tilfellet har lagmannsretten funnet det bevist at partene seg imellom ikke har ansett betalingen som gave, lønn eller utbytte, og at selskapene heller ikke har behandlet den slik i regnskapene. Heller ikke har skattyterne plikt til å betale beløpene tilbake til selskapene i tilfelle kostnadsdekning blir gitt.

Det kan nok også tenkes andre lignende tilfeller, men slike situasjoner opptrer neppe særlig hyppig. Mer vanlig er det at en annen enn skattyter har betalt for bistand til skattyteren, for eksempel fra advokat- eller revisor, eller selv bistått med å få endret ligningen uten å kreve betaling, men hvor det er en forutsetning at tilkjente sakskostnader skal gå til den som har betalt eller bistått. I slike tilfeller må kostnadene anses som skatteyters og kan dermed kreves dekket etter ligningsloven § 9-11.» (vår understrekning.)

Etter nemndas syn må de aktuelle sakskostnadene i henhold til Høyesteretts uttalelser anses som partens egne kostnader. Det ble i avtalen fra 2010 mellom A og D fastsatt at sistnevnte selskap skulle overta det faglige, administrative og økonomiske ansvaret for driften av stiftelsen, herunder ansvaret for alle løpende utgifter knyttet til virksomheten samt at selskapet skulle motta alle inntekter til virksomheten. Når selskapet tok på seg å betale for

utgiftene til advokat er det naturlig, i lys av denne avtalen, å anse det som en klar forutsetning at eventuell dekning for kostnader skulle gå tilbake til selskapet og ikke stiftelsen.

Om kostnadene var nødvendige

Bestemmelsen i § 36 første ledd gir rett til dekning av «*vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket*» og oppstiller således et krav om årsakssammenheng mellom utgifter parten har pådratt seg i klageprosessen og vedtaksendringen.

Vesentlighetskriteriet innebærer visse begrensninger i hva som kan dekkes. Først og fremst dekkes advokatutgifter eller utgifter til annen sakkyndig hjelp. Nødvendighetskriteriet innebærer at det må vurderes om hvorvidt det var nødvendig å pådra seg utgiftene (til advokat) for at forvaltningen skulle endre det opprinnelige vedtaket.

Ved vurderingen av om kostnadene var nødvendige for å få endret vedtaket skal det legges vekt på hva parten selv med rimelighet har oppfattet som naturlige tiltak. At partens oppfatning står sentralt i denne vurderingen, kommer frem i Ot.prp. nr. 3 (1976- 1977) der det står om forvaltningsloven § 36 på side 101: «*Særlig viktig er det om det var forståelig at parten pådro seg utgifter, f.eks. ved å oppsøke advokat, for å få endret vedtaket. Ved vurderingen spiller feilens art og sakens vanskelighetsgrad en vesentlig rolle.*»

Advokaten fremholder at klagesaken har krevet en grundig gjennomgang av de faktiske forhold i saken vedrørende regnskapene og aktivepostene i stiftelsen.

Ved vurderingen av om kostnadene var nødvendige for å få endret vedtaket, har Stiftelsesklagenemnda særlig lagt vekt på sakens art. Basert på at klagesaken reiser spørsmål om forståelsen av stiftelseslovens regler for omdanning, var det etter nemndas syn nødvendig at klager benyttet advokat i saken.

Når det gjelder kravet til årsakssammenheng mellom de anførsler som parten har fremmet og det at vedtaket er endret, viser nemnda til uttalelse fra Lovavdelingen i Justisdepartementet datert 7. februar 2000 i saksnummer 99/20138 E: «*Så langt et utført arbeid ikke er relevant for det vedtaket som faktisk ble endret, er det ikke grunnlag for dekning av kostnader knyttet til dette arbeidet med grunnlag i § 36 første ledd.*»

Etter nemndas syn er enkelte deler av arbeidet som advokaten har gjort i denne saken ikke relevant for omgjøringsvedtaket. Dette gjelder én og en halv time som er brukt til å utarbeide en fullmakt som skulle brukes for det tilfellet at stiftelsen ikke kunne oppheves, og en halv time som er brukt til å diskutere med revisor hvorvidt det var nødvendig å gi Stiftelsesklagenemnda mer informasjon. Når det gjelder fullmakten, kan ikke Stiftelsesklagenemnda se at denne har vært tema i klagesaken. Advokaten forklarer at dette var en nødvendig oppfølging av Stiftelsestilsynets vedtak om å nekte opphevelse av stiftelsen. Dette innebærer at den ikke var relevant for Stiftelsesklagenemndas opphevelse av Stiftelsestilsynets vedtak. Drøftelsen mellom advokat og revisor som gjaldt hvorvidt Stiftelsesklagenemnda burde få ytterligere informasjon har naturlig nok heller ikke hatt noen påvirkning på Stiftelsesklagenemndas vedtak. Til sammen er det dermed 2 timer som ikke anses relevante, tilsvarende kroner 3 800.

Nødvendighetsvilkåret er nærmere beskrevet av lovavdelingen i JDLOV-2005-7958, som viser til tidligere uttalelser, blant annet JDLOV-1999-20138: «*Nødvendighetsvilkåret må til en viss grad kunne ses i lys av hvor store verdier det står om. Det må godtas at en advokat gjør ekstra grundig arbeid med å sjekke rettskilder og kontrollere faktum dersom det står om*

store verdier, [...]» Det konkluderes med at det ikke er ubetinget avgjørende om forvaltningen ville kommet til samme resultat uten tiltakene parten krever dekket etter forvaltningsloven § 36.

Advokaten har i tillegg til å utarbeide klage, besvart spørsmål fra Stiftelsestilsynet per e-post og skrevet kommentarer til Stiftelsestilsynets innstilling. Det har ifølge advokaten medgått en del tid til å opplyse Stiftelsestilsynet om de faktiske forhold, særlig i tilknytning til Stiftelsestilsynets spørsmål sendt per e-post 1. september 2016. Spørsmålene var om stiftelsens eiendommer/eiendeler var overdratt til kommunene og hva som var stiftelsens daværende eiendeler. Advokaten besvarte spørsmålene per e-post 28. september 2016. I denne forbindelse har advokaten etter det opplyste brukt fire og en halv time totalt på gjennomgang av dokumenter og kontakt med klient. I tillegg til de fire og en halv timene, har det medgått åtte timer til reise til X, inkludert møte og befaring av stiftelsen eiendom. Dette har ifølge advokaten vært nødvendig for å gi Stiftelsestilsynet et riktig bilde av de faktiske forholdene.

Videre har advokaten brukt fire timer på å skrive utkast til svar til tilsynet. Tilsammen har det dermed medgått 16,5 timer mellom 30. august og 28. september. Dette for å inngi informasjon om og dokumentasjon på hvilke eiendeler stiftelsen hadde, og informasjon om driften av disse. Stiftelsesklagenemnda forutsetter at slike forhold var kjent for stiftelsen og kunne ha vært relativt enkelt formidlet til advokaten per telefon og e-post. Det kan også stilles spørsmål ved om ikke advokaten burde ha innhentet disse opplysningene i forbindelse med søknadsprosessen. Stiftelsesklagenemnda vektlegger også at det var begrensede verdier i stiftelsen, og at ressursbruken må stå i forhold til dette. Nemnda har på denne bakgrunn kommet til at reisen til X, inkludert møte og befaring, ikke var nødvendig for å få endret Stiftelsestilsynets vedtak. Timene og reiseregningen, totalt kroner 16 922, knyttet til denne reisen dekkes følgelig ikke.

Stiftelsesklagenemnda er kommet til at kravet som faller inn under de kostnadene som kan kreves dekkes etter forvaltningsloven § 36, utgjør totalt 25,5 timer, i tillegg til utskrift fra Eiendomsregisteret, tilsammen kroner 48 473.

7. Vedtak

Stiftelsesklagenemnda fattet etter dette følgende vedtak:

Stiftelsesklagenemnda dekker saksomkostninger for Stiftelsen A med kroner 48 473.

Beløpet betales fra staten v/Stiftelsestilsynet til klientkonto hos Advokatfirmaet B, org. nr. (...), kontonummer: (...).

Vedtaket er enstemmig.

Vedtaket er endelig kan ikke påklages, jf. stiftelsesloven § 7a femte ledd.

Oslo, 16. april 2018

Hanne Ombudstvedt

Leder

Dokumentet er godkjent elektronisk